

Kraken begon met echtparen

Vorige week werd Generaal Vetterstraat 33 gekraakt. Een paar huizen verder schreven bijna vijftig jaar geleden Jan en Babische van Hoften geschiedenis als Nederlands eerste krakers.

LIZA VAN LONKHUYZEN

Jaren zestig. The Beatles, het ontstaan van Provo – en een enorme woningnood. In *Propria Cures* zijn de tekenen van de opkomende kraakbeweging te zien, vertelt socioloog Eric Duivenvoorden, die het boek *Een voet tussen de deur* schreef over krakers. “Een verslaggever riep op tot kraken. Hij had met lede ogen aangezien hoe weer eens een rij woningen in Kattenburg aan het IJ, ten oosten van Centraal Station, vakkundig onbewoonbaar werd gemaakt terwijl de slopershamer nog jaren op zich zou laten wachten.”

Het waren Jan en Babische van Hoften, 23 en 19 jaar, die met hulp van vrienden enkele weken later een woning kraakten: Generaal Vetterstraat 33 – vlak bij de laatst geregistreerde Amsterdamse kraakactie: Generaal Vetterstraat 11, vorige week. Het stel had zich 2 januari 1965 verkleden als gemeentearbeiders, met overalls en petten. Via het balkon tikten ze een ruitje in. Ze stortten een maand huur

op een rekening van de gemeente, in de hoop dat ze even konden blijven.

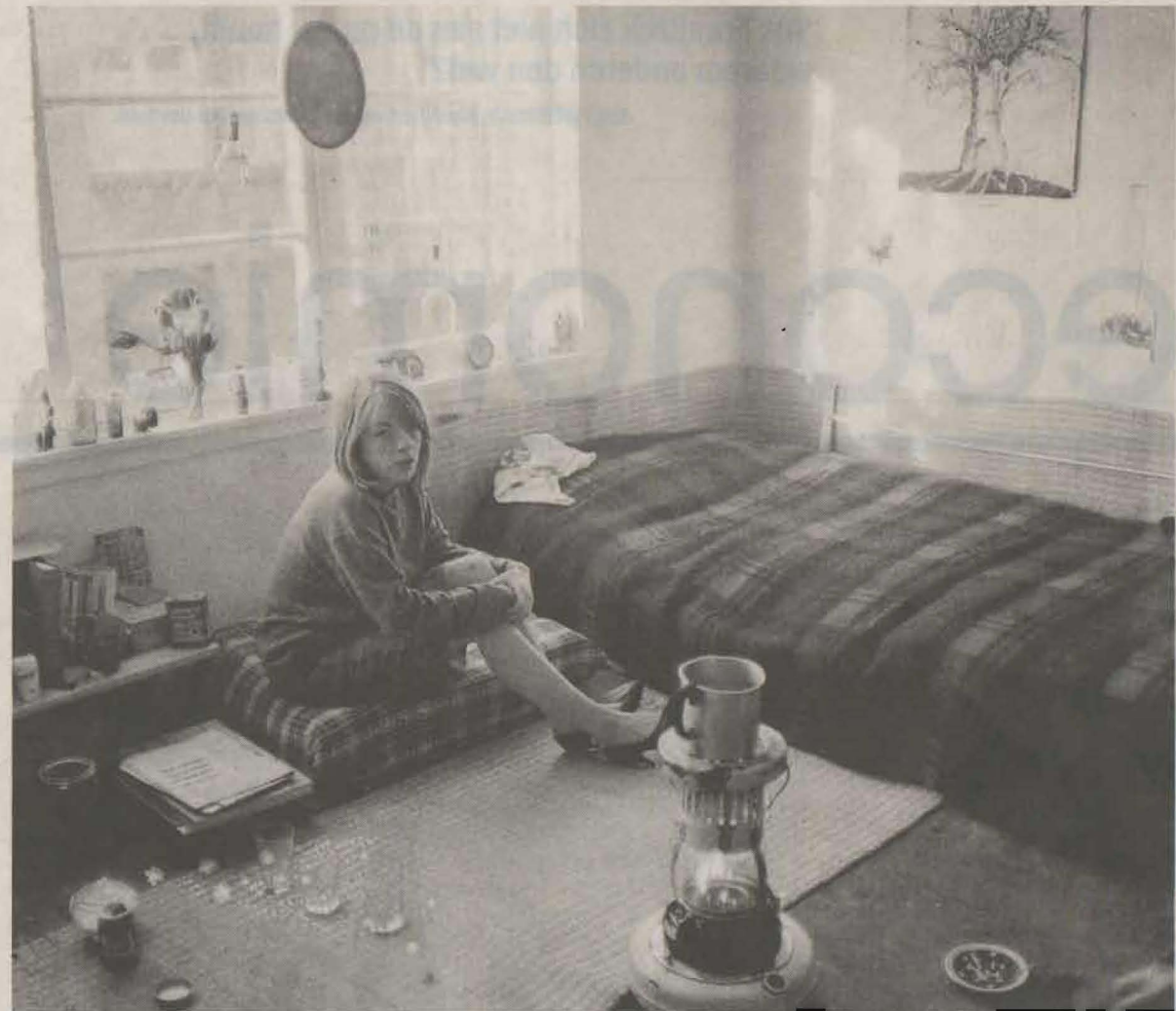
Rita van Hoften, dochter van het echtpaar: “Mijn moeder schepte er tot op haar sterfbed in het ziekenhuis over op. Tegen zusters en wie het maar wilde horen, zei ze trots dat ze de allereerste kraker was. Maar mijn vader heeft niks meer met kraken, tenminste zoals dat nu bekendstaat.”

Duivenvoorden: “Het waren toen vooral jonge stelletjes of gezinnen, die anders bij hun ouders moesten wonen. Alleenstaande jongeren kwamen al helemaal nergens aan de bak.” Het woord kraker ontstond trouwens pas in 1969, clandestiene bezetters werd de groep daarvoor genoemd.

Omdat het vaker gebeurde dat mensen illegaal een woning bezetten, was het stel verbaasd dat de volgende ochtend *De Telegraaf* op de stoep stond. Het artikel over het stel eindigde met een onbedoelde uitnodiging, namelijk dat er nog veel meer huizen leegstonden in de Generaal Vetterstraat. Die avond stonden er drie nieuwe gezinnen in de straat, vijf meer zouden volgen. De gemeente haastte zich de overige huizen onbewoonbaar te maken door de daken, vloeren en ramen te slopen.

De bezetting in de Generaal Vetterstraat werd voorpaginanieuws. Kranten, televisie en radio kwamen opdagen en zelfs een West-Duitse televisieploeg kwam langs.

Achteraf wordt gesproken van de eerste kraakactie, omdat de woning-

Babische van Hoften als kraakpionier. ‘Ze schepte er tot op haar sterfbed in het ziekenhuis over op.’

FOTO SPAARNESTAD

nood voor het eerst breeduit over het voetlicht kwam. Zo vertelde 24-jarige Jan Stokman: “Mijn vrouw en ik zwierven van het ene naar het andere huis en woonden voor veel te veel geld. Een klein stukje zolder kostte 125 gulden huur, terwijl de hoofdbewoner maar zestig gulden betaalde voor het hele pand.”

Duivenvoorden: “Een enkele commentator oordeelde dat de nozems uit de jaren vijftig en begin jaren zestig volwassen waren geworden en zich niet langer lieten wegstoppen in kelders en op zolders.” Maar volgens hem kwam de kraakbeweging pas eind jaren zestig echt op gang, toen er meer politieke druk kwam.

Een man die in de kranten van hun ellende had gelezen, bood de Hoftens een huisje op de Kattenburgerkade aan nadat de politie en gemeente de kraak hadden beëindigd. Volgens Duivenvoorden begon voor de meeste anderen uit de Generaal Vetterstraat de schier uitzichtloze zoektocht naar een huis opnieuw.